

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

Josep M.ª Vallès y Ribot
President de l'U. F. N. R.
Morí el 31 d'Agost de 1911

L'eminent patrici en son llit de mort.

D. JOSEP M.ª VALLÉS Y RIBOT

L'home.—El polític.—El patriota.—
El jurisconsult.

En Vallès y Ribot ha mort, d'una manera brutalment ràpida. Y sembla que ab ell hagí mort tot un període de l'història política de Catalunya y d'Espanya. Tan seguida y directa fou l'intervenció que tingué en aquesta història l'ilustre mort. Es impossible relatar els fets polítics espanyols, y sobre tot catalans, dels darrers quaranta anys sense citar sovint el nom d'en Vallès. Nascut a Barcelona el dia 18 de Juliol de 1849, en Vallès y Ribot acabava de fer 63 anys. Y en feia prop de 50 que actuava en la política, sempre en defensa de les idees democràtiques, republicanes y federals.

La revolució de 1868, com succeeix ab totes les revolucions, feu conèixer tot un estol de joves eminents y lluitadors. Entre aquets s'hi comptà en Vallès. En aquell temps ingressà en el partit federalista, formant part del Club «La Estrella» y del «Círculo Republicano Federal». Desempenyà la tinència-ajudantia del batalló «Tiradors de l'Estrella», y ab ell intervingué en l'insurrecció federal de 1869. Durant una temporada dirigí a Tarrassa una escola lliure fundada pels federals d'aquella població. En

Acte de l'enterrament.

les Constituents de la República fou elegit diputat per Vilanova i Geltrú, quan tot just tenia 23 anys.

La caiguda de la República el retregué un xic de les lluites polítiques, y's dedicà ab gran amor a l'exercici de la carrera d'advocat. Ben aviat conseguí en el foro brillants triomfs, els quals li donaren ja desde jove la fama de notable criminalista y jurisconsult.

Era l'ànima d'en Vallès fonament catalana. La causa de la nostra patria sempre trobà en ell un ardit campió. Així, quan se plantejà el problema de l'unificació de les legislacions civils d'Espanya, en Vallès fou un dels qui més s'hi oposaren, un dels qui ab més força y convicció defensaren el dret català. En el Congrés Català de Jurisconsults celebrat l'any 1880 a Barcelona hi pronuncià un fogós discurs en contra de la projectada unificació. Y es curiós remarcar que en aquella ocasió en Vallès tingué davant seu, com a contradictor, an en Sol y Ortega. Aquella oposició revelà ja els sentiments dels dos homes respecte al plet de Catalunya y Espanya. Novament defensà el nostre dret particular en el Congrés de Codificació celebrat a Madrid l'any 1886.

Pels seus propis mèrits en Vallès y Ribot ocupà en el partit federal un lloc elevat. En 1882 fou nomenat vis-president de l'Assemblea Nacional Federalista de Madrid y individu del Consell federal espanyol presidit per en Pi y Margall. En el mateix any fou elegit diputat provincial per Vilanova. Quasi constantment ha sigut president del Consell Regional Federalista de Catalunya.

Ell fou l'ànima del Congrés federalista de Catalunya de 1883, que redactà el projecte de Constitució per a la regió catalana. També intervingué ab llum en el Congrés federal de Saragossa del mateix any.

El més fort medi de propaganda y apostolat d'en Vallès era l'oratoria. Però tenia també una gran afició al periodisme. Ell fundà y redactà diversos periodics, dels quals el de major durada fou «El Federalista», ont la seva firma aparegué freqüentment.

Popular y estimat, disposà abundantment d'actes de diputat. En 1891 fou elegit per Figueres; en 1893, per Vilanova, La Bisbal y Tarragona-Reus-Falset. En 1907, per La Bisbal y Barcelona. Nombrosíssims són els seus discursos parlamentaris, alguns dels quals, especialment el que feu sobre la llei contra el terrorisme, d'en Cánovas, produïren gran sensació.

En Pi y Margall demostrà repetidament per en Vallès un gran afecte y una gran predilecció. Sempre marxaren d'acord, llevat del període de l'Unió Revolucionaria de 1896, en la qual entrà en Vallès, contra'l parer d'en Pi y Margall. La separació, emperò, no durà gaires anys, y, fracassada l'Unió Revolucionaria, el Mestre y el deixeble perdillecte seguiren altre cop junts el seu camí.

En 1896 estigué pres a les Dressanes, per considerar-lo les autoritats complicat en una conspiració republicana.

Pel seu amor als ideals catalans, en Vallès se separà, temps després de la mort d'en Pi, del titulat partit federal espanyol; realitzà actes de confraternitat ab els autonomistes catalans; contribuï de tot cor a la Solidaritat catalana, y ha posat el seu esforç en la constitució de l'Unió Federal Nacionalista Republicana, que'l tenia per president.

En Vallès, indubtablement, tenia defectes com a home y cometé com a polític alguns errors. Però, per damunt de les errades y de les flaqueïes, se destacaven en ell la fortaleza de les conviccions, l'honradesa de la conducta y l'abnegació ab que dedicà tota una vida a la causa de la Llibertat, de Catalunya, de la República y de la Federació.

En Vallès y Ribot ha mort. Mereixia respecte com a home y admiració com a polític, com a patriota y com a jurisconsult. Era un fill il·lustre de Catalunya, un sobrevivent d'una generació d'entusiastes polítics que, no solament clareja, sinó que va desapareixent. En l'hora trista en que baixa a la fossa, LA CAMPANA DE GRACIA, ab sincer dolor, li dedica un record de veneració y d'anyoransa.

Davant la possibilitat d'una guerra europea

Els espanyols, desde fa molt temps, han tingut lo que sol dirse *mala mà*, en quant al pronostic sobre guerres; han cregut sempre (portats naturalment per cegues y reveladores simpaties) que la victòria seria dels que precisament resultaven vençuts... En el moment de la guerra turc-grega, algú, a Catalunya singularment, arribà a esperar una victòria helènica, creient de bona fe que l'interès de la civilització era aquet. En el moment de la guerra ab els Estats Units aquella bogeria va ésser possible perquè l'opinió, ignara y estulta, arribà a creure en la possibilitat del triomf espanyol. En el moment de la guerra del Transvaal la mateixa impressionabilitat pronosticava la victòria dels boers. Y en fi, en el moment de la guerra rus-japonesa, el triomf de Rússia era cosa descomptada, fins per la gent docta...

Avui, davant la possibilitat d'un conflicte franc-alemany, ben pocs deuen ésser els que no estiguin segurs de la victòria germanica. Y ab tot...

Vaig a parlar successivament de tres aspectes de la qüestió. En cas d'una guerra entre França y Alemanya, ¿quin seria l'interès de la civilització? ¿Qui tindrà més possibilitats de vencer? ¿Quines serien les conseqüències de tal guerra, segons fos d'una o altra nació la victòria?

En quant al primer punt no crec que hi haja dubte possible. Precisament les dues nacions mares de la llibertat, Anglaterra y França, s'unirien avui contra Germania, la nació que, per una o altra raó, ha apoiat en els darrers temps totes les causes de tirania (Abdul-Hamid; Hafid contra Aziz; ahir mateix un monarca portuguès deia que comptava ab les simpaties germaniques). En quant a la triple aliança, no més subsisteix, en realitat, per part d'Austria, nació que comparteix ab Espanya les darreres fidelitats catòliques. Italia difícilment lluitarà contra França, que es la mare de totes les nacions llatines; a ella deu Italia la gènesi de la seva pròpia existència com a nació.

Curiosa circumstància. A tal punt se veu reduïda avui la sort de l'Església catòlica, que elevaria totes les seves pregaries per una victòria d'Alemanya, bressol del protestantisme. Y es que la victòria d'Alemanya sobre França podria acabar ab la tercera República francesa, retornar la França a les perdudes influències clericals, destruir el focus d'irradiació de totes les democràcies y fer recular per molts anys la marxa de l'evolució política universal. Això constituiria una tal desil·lusió per als esperits idealistes, que duria per contra-cop

segur una era d'empirisme conservatiu, de desconfiansa per tota ideologia, de condemnaçió previa per tot ensonni. En el fons, aquesta aliança implícita de clericalisme, militarisme y burguesia contra l'esperit francès no reconeix altre motiu.

Jo crec que els espanyols d'esquerra no han vist encara prou be l'aspecte de guerra civil, de guerra entre germans, que tindrà avui una guerra ab França. Es sabut que França es la patria de tot-hom, perquè es la patria de la civilització, junt ab Anglaterra. (La revolució va ésser anglesa abans d'ésser francesa.) Tothom té dos països, —s'ha dit— el seu y França. Pera Espanya es més especial encara aqueixa veritat. Tot l'esperit europeu ens ha vingut per ministeri de la França y malgrat les guerres que li ha fetes l'esperit arcaic espanyol. En quant a una possible resistència d'Espanya contra França, en l'hora present seria impossible; aquella Anglaterra que va causar les veritables victòries obtingudes en territori espanyol contra França, a primers del segle XVIII y a primers del XIX, ens mancaria avui; y per lo que toca a l'auxili d'Alemanya, seria ben problemàtic, tenint en contra la marina anglesa.

La guerra franco-alemanya seria avui la lluita de l'occidentalisme contra els dos imperis centrals germanics. —No compto pera res l'aliança franc-russa, perquè Rússia es en realitat un factor asiàtic. Els tres camps europeus serien, en realitat, Anglaterra, França y Alemanya. La presa disputada materialment seria l'Àfrica, però espiritualment l'hegemonia europea; y aquesta hegemonia, en cas d'una victòria alemanya, resultaria encaminada en sentit cesarista; en cas d'una victòria francesa, se decidiria en sentit democràtic y republicà.

Qui venceria? La generalitat diu: «per mar, Anglaterra; per terra, Alemanya». Penseu que aquesta victòria ambigua es impossible. El domini de la mar seria, en aquet cas, el factor primer. —Però, ademés, circumscrivint-nos a la guerra terrestre, tenim: els dos exercits alemany y francès són avui els dos millors del món. Admetent, si voleu (encara que es molt discutible), una petita superioritat de la força alemanya, no cal creure que aqueixa mateixa ventatja, ab tot y l'ajuda austriaca, pogués contrarstar l'ajuda de la força anglesa. Anglaterra no es nació acostumada a deixar-se vencer...

En quant a perfeccionament del material de guerra, els francesos resulten afavorits. França es el poble de les invencions, lo qual s'oblida massa sovint. L'avens de les indústries militars alemanyes es una cosa ja penúltima. —Y no compto, per ésser encara indústries massa primitives, els submarins y els aeroplans com a medis de guerra.

Frància y Anglaterra són ademés, indiscutiblement, les dues més formidables potències econòmiques del món, els dos *reservoirs* de diner més copiosos. Y el primer factor de la guerra es el diner. En els moments en que esclatà la guerra de 1870 el món creia en la victòria francesa. Els llorers de Napoleón eren verds encara, y sobre'l nom de Napoleón la llegenda planava. Una volta més l'opinió s'equivocà...

Se diu que an-el mestre d'escola alemany foren degudes les victòries prussianes. Renan digué que la tradició protestant era la causa del triomf. —Hi ha un poc de cada cosa. El segon imperi, ademés, havia afeblit considerablement la França. Una època de plutocràtic baix tenia corromput el poble, una volta agotades les fortes idealisacions republicanes y romàntiques. La tirania havia apagat l'esplendor lliberal.

En cambi l'Alemanya d'avui es quasi l'antitesi de la d'ahir. S'ha dit que'l casc prussià ha atrofiet el cervell alemany. Aquesta reacció en favor de les prosperitats materials y contra els idealismes, reacció de que'l socialisme alemany es un exemple, ja que s'inspira més aviat en un proletarisme econòmic que en una nova integració política y social de l'humanitat, ha envellit les cultures. Els ideals no s'han renovat, y els pobles que no's renoven, moren. França y Anglaterra són avui les úniques grans nacions que combaten encara pel tresor de

l'idealisme, y això els ha donat una forma nova de joventut. Y els pobles, en la guerra, triomfen per la joventut: la joventut material, quan són pobles primitius acudint a omplir una missió de factors nous en el món; o be la joventut espiritual quan són pobles que renoven els ideals y les formes de cultura.

Doncs be: la joventut ideal la tenen avui aqueixa França y aqueixa Anglaterra que, constitueixen l'occidentalisme; y elles, com un dia triomfà ben inesperadament la minúscula Grècia contra la monstruosa Persia, triomfarien ara per la santa fatalitat de l'evolució cap amunt.

La victòria d'aquet occidentalisme tindrà conseqüències universals. No parlem del retorn de França de les províncies perdudes en la guerra de 1870, ni de l'indemnisació de guerra, ni de la francisació definitiva del Marroc. L'asseguransa de la forma republicana tindrà una irradiació poderosa. Portugal seria definitivament república y Espanya no trigaria en ésser-ho. No oblidem que la primera república espanyola va ésser en part un eco de la jove tercera república francesa.

L'Església quedaria vensuda inexorablement. Austria, afeblida, resultaria la més sacrificada, y no resistiria contra un fort moviment popular d'Itàlia en vindicació de les dues províncies que resten encara irredemptes pera completar l'unitat italiana. Això seria, a un segle de distancia, la revenja del Congrés de Viena simbolisant el triomf de la Revolució francesa a través l'esforç d'aquells anti-Waterloo.

Fins pot ser que, a la llarga, Alemanya mateixa s'aprofités de la disgregació d'aquells gran arcaisme que representa l'imperi austriac, darrera persistència del vell gibelinisme esdevingut avui güelf, papal, contra la nova Itàlia gibelina. Aqueix imperi, *congeries* de rasses enemigues, se disoldria, independisantse cada un dels seus components, o anexionantse als Estats de la rassa respectiva, conforme ab la tendència iniciada per la Revolució com a conseqüència ineludible del principi de nacionalitat auto-sobirana.

GABRIEL ALOMAR

AMBÉ, el passat diumenge, va haverhi batalla campal entre lerrouxistes y jaumistes?

També. ¿Còm, si no h'fessin aixís, celebrarien la festa, aquets apreciables escandalosos?

La batussa del diumenge va tenir lloc als voltants de la Presó Model, entre'ls lerrouxistes que acabaven de visitar als presos de la seva banda y els jaumistes que sortien també de visitar als seus.

En la saragata no hi faltà res: va haverhi crits, cops de puny, garrotades, tiros y un que altre descalabrat, afortunadament de poca importància.

Y ara, per'acabar, dues breus notes: L'autoritat judicial entén en l'assumpte. Però les autoritats dels dos partits sembla que no.

Y en veritat es de doldre. Perquè el posar terme an aquets vergo-

Folleto n.º 10

L'Italia clerical y aristocràtica al segle XVIII, vista per un personatge francès : : :

Roma

(Continuació.)

—Prenem an aquet bon monjo; es un home de gran nom, sense vicia, pietós y senzill. El governarem al nostre albir.

Algú li objectà:

—Be, però, que'n farem d'aquet Coscia que'l porta estirantlo pel nas?

—Tant se val — replicà l'Olivieri. — En Coscia es un abbatucio que's tindrà per molt fèl·le podentse'n anar ab un benefici de mil cinccents escuts de renda...

No va faltar qui després encarregava a l'Olivieri que se'l tregués de davant ab aquelles condicions.

En demés, Benet XIII se va fer poc menys que arrossegar pera pujar al soli pontifici; no ho volia de cap manera, per humilitat.

Se morí al dimars de Carnestoltes, al vespre. Anunciaren la mort a l'Opera. En un obrir y tancar d'ulls se baixà el teló; y el poble, tot cridant: «Apa! a cremar al

Coscia!», sortí del teatre pera executar desseguida el projecte.

Haurien fet a trossos al belitre si no s'hagués esquitllat depressa per una porta del darrera. La casa va ser saquejada de dalt a baix.

Son predecessor, Ignoscent XIII, de casa Conti, que es una de les quatre grans cases de Roma (Orsini, Colonna, Conti, Savelli; però els Crescenzi, Altieri, Giustiniani, y altres que no's pensen ser inferiors an aquelles quatre no's resignarien an aqueixa distinció), Ignoscent XIII, com deia, era'l millor sobirà del qui avui se senti parlar. Els romans no acaben de ferne l'elogi y de mostrar quin greu els sab la poca durada de son pontificat, que no allargà més de trenta mesos. Diu que tot se comensava a arranjat meravellosament baix son regne; que l'abundancia era gran, la policia perfecta; que'ls senyors y el poble estaven igualment contents. Ell fou el qui rennà a la Santa Sede la ciutat de Comacchio, que mai s'havia pogut fer tornar als alemanys, d'ensà que l'havien presa.

No creà més que dos cardenals: Alexandre Albani y Dubois. Diu que li sapigué tant de greu haver pujat an aquest últim, quan se va enterar de quina bona pesa era, que aquell penar li escurà bon tros la vida. Lo que hi ha de veritat es que al morir deixà moltes capelles vacants, que mai volgué concedir, malgrat les instancies insistents que se li feien, dient que masses n'havia nomenat. Per la seva familia no feu res absolutament de particular.

Quant a Climent XI, aquí se'l titlla de molta incapacitat; y al seu regne s'atribueix

la perduda de la política romana, que'ls italians confessen unànimament que va en decadencia. Jo no us puc dir en què ni perquè, no estantne prou informat. No més me recordo d'un conte que d'ell me feu a Bolonya el cardenal Lambertini.

Climent se li queixava un dia dels tanta y tanta casos infortunats que succeïen baix son pontificat. Lambertini advertí que serien les disputes que a França tenien per la butlla *Unigenitus* lo que l'atormentava d'aquella manera.

—Ca! — replicà el papa. — Res d'això. Són les tropes alemanyes que desolen l'Estat eclesiàstic. Si la fe's perd a França, tornaran mil apostols a repredicarla. Però quan la soldadesca haurà arruïnat les nostres terres, tots els apostols del món no hi faran sortir una col.

Si no fou bon polític, ens ha deixat, en recompensa, un nevot qui'n sab endiastradament d'aquet capitol (Anibal Albani, el camerleng).

Es un home destre y un home terrible. No crec pas que Satan sigui més temut a l'infern que ell ho es aquí.

La política romana

Per més que's carregui a l'inhabilitat de Climent XI la caiguda de la política romana, no seria més raonable remontan a una causa més llunyana? Si el credit del pontífex se va perdent de dia en dia, es que també's va perdent cada dia la manera de pensar de la que proveni sa naixença.

Ja no parlo dels segles en que'ls papes excomunicaven als reis ab els quals feien

la guerra, y deslligaven als subdits d'aquells monarques del sagrament de fidelitat; alegaven per qualsevol motiu el bell argument de les dugues claus de Sant Pere: la una pera lo espiritual, l'altra pera lo temporal; trepitjaven el cap de Frederic emperador o's feien portar solemniament una bola terrestre pera distribuir les encontrades dels pobres indians, mitjansant una retlla senyalada, als reis d'Espanya y de Portugal. No; parlo d'un temps més aprop de nosaltres. Fixemnos en la diferencia, respecte d'aquest article, entre'l temps d'Enric IV de França y el d'ara.

Avui diu el proverbi que se li han de besar els peus, al Sant Pare, y lligarli les mans; mes, per lo que sembla, s'es més exacte en cumplir el segon d'aquestos devers que'l primer.

Ab tot y ab això, un papa habil conseguirà sempre estar a punt de ferse buscar, de representar un gran, y molt gran paper a l'Europa, per sa qualitat permanentment pacífica; per la neutralitat exacta que li cal guardar entre tots els prínceps dels qui's diu paré comú; per sa magnificència, fins de princep temporal (per què es de debò un gran y poderós sobirà, y què seria si aquesta potència fos ben administrada?); per la preeminència que ningú li pledeja, y que, en les negociacions, talla d'un cop totes les disputes pel rang y pel ceremonial, disputes que tot sovint retarden y devegades fan acabar malament els negocis més importants; y fins pel vell respecte que a les nacions imposa son nom, y que avui per avui li seria de més segura utilitat no trobantse en el cas d'abusar-ne.

nyosos espectacles, que tant mal fan a la nostra ciutat, més es cosa dels caps de colla que de la justícia oficial.

Va dirse dies enrera que aquest any ja no s'admetrien redempcions a metàlic pera'l servei militar.

Un orgue ministerial arribà a donar tant per certa la notícia, que aconsellava als que tinguessin preparats els trescents duros que missesin d'emplearlos en qualsevol altra cosa, doncs l'era de les redempcions quedava definitivament tancada.

En vista d'això, els partidaris del «o tots o ningú», oblidantse de que som a Espanya y que'l prometre no fa pobre, varen tirar alegrement la gorra a l'aire, cridant a plena veu: —¡Hem triomfat!

Y efectivament, ara resulta que aquest any hi haurà redempcions.

—N'hi haurà—ha dit el jefe del Govern—perquè la llei del servei obligatori no està encara en vigor, y abans els reglaments no quedessin del tot enllestits n'hi ha per dies.

Però—ha afegit—aquest any es decididament el darrer. Y a més de ser el darrer, dec ja desde ara advertir que'l plasso pera pagar les 1.500 pessetes serà l'estrictament precís, y que no's concedirà pròrroga de cap mena.

Y dit tot això, el senyor primer ministre s'ha quedat tan satisfet...

¿Aniran realment les coses com ha assegurat en Canalejas?

Nosaltres ens permetem dubtarho.

Per ara ja tenim que aquest any encara hi ha redempcions.

L'any vinent... l'any vinent ja tornarem a parlarne.

Cal no perdre de vista que, per aquest sol concepte, ingressen cada any en el Tresor nacional la friolera de *quinze milions* de pessetes.

Y uns Govers que sempre van curts de quartos no aixís renunciaran a tan bonic reforç.

S'assegura que en Canalejas ha dit:

—No la necessito pera res, jo, la premsa ministerial. Ja'n tinc prou ab la republicana.

Si parla de certs periodics que de republicans sols ne porten el nom, potser que en Canalejas tingui raó. El *fondo de los reptiles* fa miracles.

Però si's refereix a la premsa republicana *sin trampa ni cartón*, el President del ministeri, al fer aquesta afirmació,

o està un xic massa de gresca
o no sab pas lo que's pesca.

Un fulano ballava un vals desenfrenat ab una senyora extraordinàriament grassa.

A l'acabar-se la pessa un amic se li acostà:

—Noi, tu sí que serviries pera *diputado obrero*.

—Per què?

—Perquè sabs aixecar les *masses*!

VEINAT DE SALT, 31 de Juliol.

La *miniatura* coneguda per mossén Baldufa destorba la missa dels diumenges engegant sermons y insultant a les persones que llegim periòdics anticlericals. Res, s'ha posat al cap perdre els seus parroquians, y per ara no li va malament el negoci, cosa que celebrem de tot cor. Gracies an ell no tindrem mai més l'anomenada processó de Sant Antoni, degut a que les paborades d'aquest any varen presentar-se vestides a la moda; al vèureles, mossén Baldufa's posà fet una fiera, cridant que semblaven còmiques y que més valia, abans de fer riure, que la processó no se celebrés. Elles li contestaren que anaven vestides com els donava la gana y que ell no n'havia de fer res, perquè gracies que volguessin anar a pendre una solejada.

Felicitem coralment a les simpàtiques y gentils noies per la seva actitud, y advertim a mossén Baldufa que si continúa ab els seus insults, nosaltres parlarem de les visites que ell y els seus amics fan a certes senyores, que, per més que van a missa, tothom sab quin peu calsen.

Vaja, que s'han acabat... els compliments.

SANT CELONI, 1 d'Agost.

Diumenge, dia 30 del prop-passat més de Juliol, els joves del «requetè» d'aquest poble, germans, per sa idea y instints selvatges, dels assassins de Sant Feliu del Llobregat, se lleansen a la montanya, però no ab l'intent d'agafar el trabuc y matar y deshonrar a tothom, com feren en el temps de la guerra civil, quins records guarden molts pobles de Catalunya, sinó ab el proposit d'engrescar a quatre criatures que no tenen ús de raó.

¡Republicans de Sant Celoni, de tots els matisos polítics! ¿Quin dia serà que, sortint de vostre encongiment, us unireu, formant una agrupació, pera imposarvos davant d'aquesta xusma que preté arrelarse en nostre poble?

ARENYS DE MUNT, 2 d'Agost.

Feia dies que no parlavem del mossén més ridícol de la creació, el pobre M. B., que no sabem si a causa dels disgustos que ha passat durant l'hivern y els treballs que ha hagut de fer pera que'l bisbe, enterat com estava de les seves malafetes, no'l tregués del poble, ha esdevingut sec com un clau, el nas se li ha tornat un xic més llarg y les orelles més crescudes encara, resultant la seva cara tan xistosa, que la mainada, en lloc de besarli la mà, com acostumen en altres pobles, esclaten una rialla aixís que'l veuen. Si no que s'assegura que, en mitg de tot, guarda les formes, y potser no ho acceptaria, s'havia pensat ferlo ingressar de pallaso en una companyia de saltimbanquis que ara fa poc va passar per aquí. Si a l'últim el treuen del poble, com es quasi segur que succeirà, li augurem que serà aqueixa la única *àncora de salvación* pera guanyarse honradament la vida.

LA RECEPTE D'ABD-EL-AZIZ

L'ex-sultà de Moreria, que, com ja tot el món sab, desde que caigué del trono, fa de metge, té al davant una colla de notables que li volen consultar

un cas que, segons les senyes, els té bastant preocupats.

—Feume el favor d'explicarvos,—

els diu el jove ex-sultà, estirant la cama dreta sobre el coixí de domàs que li serveix de cadira:—

¿Què teniu?... ¿Qui es el malalt?—

Y el moro que de la colla sembla esser el capità, saluda, avensa dos passos y diu, aixecant el cap:

—El malalt, senyó, es l'imperi.

Rodejat per totes parts d'aires procedents d'Europa, feia ja dos o tres anys que ses antigues dolències s'havien exacerbat, però ara ha arribat la cosa a un extrem tan alarmanant que jo y aquets amics moros hem cregut que era del cas vení a trobarvos, per' veure si tindrieu la bondat de farnos una potinga que'ns apedassi el malalt.

—Alabo la vostra idea,— diu el metge—y per Alàh, confio en que'l vostre viatge resultarà aprofitat.

Desde aquet tranquil retiro he anat seguint pas a pas el curs de la malaltia de l'imperi, y, penetrat de les mil diverses causes que li han corromput la sang, gens difícil ha de serme darvos ab tota llealtat la recepta soberana que convé a l'august malalt.

—¡Oh doctor, serà possible?...—

—Tan possible, que ara vaig en un santiamén a exténdrela.—

Y agafant l'antic sultà una ploma d'oca negra y un bossí de paper blanc, sota les mirades àvides dels nobles comissionats escriu ab mà pressurosa les paraules que aquí van:

«—Obriu sota una palmera, en un sítí retirat, una fossa llarga y fonda, com correspon a un gegant, y depressa, ben depressa, perquè no se us fassi tard, enterreuhi al pobre imperi, si no pot sè avui, demà.»

C. GUMA

VENUS PARK

En aquets temps de xardorosa calor es difícil agafar la ploma y omplir quartilles. La peresa s'apodera de l'imaginació y l'esperit, invadit de fastic, rebutja el comentari de coses series.

Sense la possibilitat de parlar acertadament de res que requereixi una mica d'atenció, repasso la memoria pera trobarhi el record d'alguna cosa digna de menció, y m'hi acut el desgraciat negoci que acaba de realisar el senyor Esteve.

Aquet bon senyor, en vista de l'èxit del *Saturno Park*, y de la gentada que aniria a *La Rabassada* si no fos un problema tan difícil l'arribarhi, y de les mils ànimes que's reunixen al Paral·lel cada vespre, va pensar que encara cabia a Barcelona un altre lloc d'esbarjo, si s'atinava a dotarlo d'atraccions més agradables que les que l'escas ingeni dels empresaris havia instalat en els llocs esmentats. Convensut d'això, ha comprat immensos terrenos a *Sant Pere Martri*, y gastantse una milionada de duros, una cabassada d'ingeni y un devassall d'activitat, ha fundat el *Venus Park* ab Venus autèntiques y mar natural.

A *Sant Pere Martri* s'hi pujarà per un canal navegable; elegants embarcacions, aigües amunt, hi traslladaran per preus modics a qui vulgui fruir les diversions del *Venus Park*. En aquet hi hauran espectacles tan hermosos com el naixement de Venus; la caiguda d'Eva a l'aigua; les escenes del Diluvi; etc., etc. En elegants safretjos-menjadors serviran coberts de tres pessetes elegants ondines. Hi hauran unes perfectes imitacions del Niàgara, ab cascades de tamanyo natural; el *Water Chut* consistirà en un transatlantic que, elevantse sobre una onada artificial de doscents metres, caurà sobre un tros de mar, imitantse tots els horrors d'un naufragi.

Malgrat el programa esplèndid que podria ferse ab la grandiosa obra del senyor Esteve, hem dit al comens que'l negoci era desgraciat, perquè després de tants costosos sacrificis el *Venus Park* no podrà inaugurar-se.

El motiu no pot esser més senzill; a darrera hora s'ha donat el senyor Esteve de que a *Sant Pere Martri* no hi havia prou aigua.

JEPH DE JESPU

Pagant la butxaca d'un altre...

La protecció dispensada per en Comillas al recent Congrés Eucarístic depassà, de bon tros, els límits de lo regular. El Marquès, esperit religiós fins al moll dels ossos, posà en joc els innombrables recursos de que disposa, a fi de que la manifestació carcuda no estés mancada del brill y l'esplendor que asseguraven alcansa. Moral y materialment, d'una manera encoberta o a la descarada, entregà el Marquès als organitzadors de la festa eucarística la seva persona,

sant damunt la taula plat per plat, mai més d'un cada vegada.

Mentres se'n menjava un, l'arxibisbe'n partia y servia un altre, per porcions que desseguida s'anaven presentant a cada hu dels convidats. Aquesta manera de servir un gran apat es còmoda y sense confusió. Quasi tots els plats que vingueren darrera dels potatges eren hermosíssims peixos de mar.

A la colació no s'hi trobaven més d'una dotzena de cardenals. Jo hi era com espectador, ab molta gent que s'ho mirava. Nosaltres feiem la conversa, milord Stafford y jo, ab els cardenals Aquaviva y Tencin. Aquet darrer, veient aprop al cardinal vicari Guadagni,—un bon frare carme dels que semblen massa devots, vera figura de sulpicià,—ocupadíssim devorant ab tota humilitat un esturió y bevent com un templat, se girà cap al seu costat, y contemplant sa cara descolorida li digné, ab tò tendrit y amorós:

—La sua Eminenza sta poca bene, e mi par che non mangia...

Després de sopar, els cardenals prengueren els hàbits d'iglesia y se n'anaren a la capella Sixtina, aont Passionei, qui no havia volgut esser al sopar, oficià pontificalment a matines y a la missa; com sempre descobert, afeitat de fresc, sense parruca ni bonet, tot sent al pic de l'hivern.

El pobre Guadagni, però, havia dejunat tant, que's va trobar malament d'inanició durant el matines. Se'l tingueren d'emportar. Jo sentia al poble darrera men que deia: «Ail mirene!» al sant home! Són les austeritats y les maceracions que'l posen en aquest estat.»

El nostre cardenal de Tencin es el qui ha fet a Sant Pere l'ofici pontifical el dia de Nadal. N'ha sortit de la cerimonia ab forsa elogis. A més hi ha hagut per les festes gran funció a Santa Maria Major. M'he fixat en que quan hi ha cerimonia en una iglesia, el cardenal del títol fa els honors als altres y's queda al darrera.

Dones, semidones y jocs de cartes

Les dames romanes, de les que me'n demaneu noticies, bona amiga, no són en predicament de bellesa per les altres ciutats d'Italia. Me les havien anunciades lletges y brutes; jo he trobat que se'la feia una injusticia. Encara que, en la noblesa, la sang no sigui tan esplèndida com a Venècia, les dones me semblen aquí tan be al menys com a qualsevolga altra ciutat d'Italia. La princesa Borghese, la duquesa de Caserta, les senyores Piccolomini, Petroni, Ricci, Falconieri, Sampieri y moltes més serien hermoses a tot arreu.

Ab les dones del poble y les cortisanes ja es una altra cosa; al menys per lo poc que n'he vist. No se'n troben pas d'aquelles cortisanes de Venècia, que són tan ben plantades y que entenen tan be llurs negocis. Tampoc hi ha noies de teatre. La decència eclesiàstica no permet que surtin a les taulles, fent papers de dona, sinó a uns xicotets molt maquets, als qui uns diabolics calderers han trobat el secret de felshi una ven flaviolada.

(Seguirà.)

El colera y l'opinió

—Crec que'm teniu molta por, a Espanya..., oi?
—Ja veuràs: si sabies fer una bona tria, encara't declarariem gloria nacional.

l'influència de que disposa y els cabals de que es posseïdor. Recordem ben bé la protesta de la premsa liberal de tot Espanya, que atacà valentment a l'home de la Transatlàntica per haver anat fins a l'extrem d'indicar al personal de la companyia de navegació, aixís al de mar com al de terra, la conveniència de traslladar-se a Madrid, engruixint ab la seva presència el nombre de concurrents a la cavalcada religiosa.

Els reaccionaris se feren llengües, aquells dies, de la munificència del Marquès, que tan altes proves d'estima té donades a la causa de l'Església. El que menys dels eucarístics alabà an en Comillas els seus sacrificis, el seu desinterès, y la bona voluntat ab que's posà a les ordres de les diferents comissions encarregades de promoure l'entusiasme dels fidels pera que s'encaminessin a la Cort.

El Marquès, que en materia de quedar be davant de Deu y procurar per la salvació de la seva ànima no es home que acostumi a ferse pregar, s'excedí, realment, aquesta vegada en el compliment de les seves atribucions. Com que disposa de carrils y barcos, les vies de comunicació a les quals la seva influència fa sentir-se treballaren de valent. Per mar y per terra—per mar els qui tingueren d'enllassar ab una estació apropiat, no cal dirho—embarcà el Marquès cap a Madrid a milers y milers de romeus, que al veure's enganyats com els moltons, beneien la generositat y el desprendiment d'en Comillas, desde lo més pregon de la seva ànima.

Les línies del Marquès rebaixaren les tarifes. Pera que ningú's quedés ab les ganes d'honorar a l'Altíssim, els seus convois arribaren y tot a carretejar alguns centenars de devots de franc.

El Marquès, que, com a bon carca, es poc amic de treballar pera'l proxí, ha pensat, a darrera hora, que siga la Nació, que siguem els espanyols,

crelents y no crelents, els qui el resarcim de les molesties sufertes, de l'import dels passatges regalats, y del gasto ocasionat per la comparseria reclutada entre'l personal de la Transatlàntica.

Pera lograr tot això's proposa augmentar les tarifes dels seus barcos, que ja ho estan més de lo que es de llei, tota vegada que per alguna cosa cobren de l'Estat una subvenció de més de deu milions.

Segueixin els carques, si ho volen, agenollant-se davant d'en Comillas, tot cantant el seu desprendiment y la seva generositat. Com a bon carcunda, ja cuidarà ell de seguir rumbejant ab els diners dels altres.

No més falta que, al cap-d'avall, toqui al País rosegar l'òs Eucarístic.

BAC DE RODA

ODEM, els lliberalots, anar dient mal del Congrés Eucarístic celebrat últimament a Madrid...

De segur que'ls polissons de la vila de l'Os troben que allò va ser una gran cosa, y fins deuen pensar

que tant-de-bo se'n celebrés un cada quinze dies.

Quatre mil pessetes ha regalat la Junta or-

ganisadora del tal Congrés al cos de Vigilancia y Seguretat, en recompensa—segons resa una comunicació que acompanya al donatiu—dels excelents serveis prestats per la policia madrilenya durant aquella famosa juerga mística.

Un congrés, sigui eucarístic, sigui fotogràfic, sigui metalúrgic, que reparteix ab tanta esplendides les pessetes, ¿com volen que no sigui aplaudit y vist ab bons ulls pels que tenen la xiripa d'embutxacarseles?

Titul d'un article que veiem en un diari:

«¿Se muere el Sol?»

Si el Sol a que's refereix el confrare es el Sol... y Ortega, li contestarem que, per ara, no creiem que's mori, però que, políticament parlant, tenim entès que no's troba gaire bé.

Y el que ho dubti, que demani informes als directors d'aquella celeberrima Unió Nacional, fundada ab grans cops de bombo el dia 11 de Febrer d'enguany y de la qual a hores d'ara ja no se'n canta gall ni gallina.

D'algunes llegendes bíbliques se'n desprèn que'l Paradís terrenal va ser en els territoris de Ceilan.

Aquesta idea s'anava generalisant, sobre tot, d'ensà que un guia d'aquella olorosa illa mostrava als forasters una roca en la qual «s'hi veien marcades les petjades del pare Adam».

Però vetaquí que ara, un sabi ha descobert

que la mida y la forma marcades en la roca són més aviat d'un mamuth que d'una persona humana.

Ara vagin a saber qui tindrà raó, ¿el guia o el sabi?

Potser tots dos!

Sent aixís, resultaria que'l famós mamuth del Park es un autèntic retrato del nostre primer «papai».

Els patrioters de Madrid estan enfadadíssims ab en Canalejas, ab motiu del *modus vivendi* que, sobre la qüestió del Marroc, acaba de concertar ab el Govern francès.

Aquesta sí que es bona!...

¿De manera que troben mal fet que s'hagi arribat a pactar un *modus vivendi*?

¿Què haurien volgut, doncs, aquets bútxares?

¿Un *modus moriendi*, potser?

Els catòlics de tota Espanya tenen en projecte dedicar grans festes a Sant Roc, advocat contra la peste, pera que'ns lliuri del còlera, que tenim a la vista ja fa dies.

Jo ja ho tinc pensat.

Buscaré un piset a la Plassa Nova.

Els veïns d'aquell indret hi tenen tant bo, ab Sant Roc, que molt serà que no'ls protegeixi, si el cas arriba.

Els jesuïtes del carrer de Casp varen celebrar ab gran pompa la diada del seu patró, Sant Ignasi de Loyola.

Diu que, entre altres números, hi va haver ofici, sermó, rosari y unes magnífiques salves.

Lo que no se sab es si pera tot això van fer servir les «espilleres» del terrat.

Perquè ells, les «salves», les entenen de moltes maneres.

Per encarrec de l'«Unió Catalanista» un metge dels arbres ha fet una visiteta al cèlebre Pi de les tres branques.

Y el metge ha diagnosticat:

«El famós arbre de les llibertats catalanes està molt mal, en perill de mort.»

Esperem que entre tots procuraran adobar-lo pera que rebroti ab eterna revifalla.

Si nó en disposició de donar fruit, al menos en disposició de donar ombra.

Dos pares missioners parlen de les seves proeses:

—Jo, una vegada, al Canadà, vareig tenir la ganga d'anar a la cassa del lleó.

—Del lleó?... Però si al Canadà no n'hi han de lleons...

—Oh, precisament per això dic que va ser una «ganga».

D'un diari, en la secció de notes locals:

«Nou kilos de tunyina han sigut decomissats y llensats al mar.»

No ve d'aquí. Tunyina rail...

Deixeu que això del Moro s'emboiqui una mica més.

Anirà regalada!

Notícies de Roma donen compte de que'l Papa està molt refredat.

Refredat?

Que vingui a Barcelona.

Aquí, ab la calor que sofrim fa dies, podran pendre una bona suada reconfortadora el Papa, la mama, y tota la familia.

CORRESPONDENCIA

Cavallers: Josep Campos Martínez: La seva carta faria l'efecte d'una provocació, y no la trobem oportuna. Si se celebra l'acte y en ell hi ha algun incident digne de contarse, escrigui, y aleshores... veurem.—E. G.: Si no'ns falta lloc pera altra cosa més important, potser el complaurem.—Josep Cervelló: Es el cas que, a causa de no haver-se pogut publicar al seu dia, l'article de referència va ser inutilitat. S'ha de tenir en compte que la prosa, no sent de redacció, ens es molt difícil d'enquibir.—Petrus Feu: Rebuda la seva correspondència. Farem els possibles d'insertarla, sempre que l'espai no'ns fassi quedar malament.—P. M.: Això entra ja en el terreny de defensa particular, y en qüestions personals no hi podem entrar. Quan se tracta de l'exposició d'un fet d'interès general ja sab que procurem complaure'l.—P. P. y C.: Me sembla que relliscariem, doncs, tractant-se de l'institució que's tracta, l'assumpte no pot ser més delicat. Recordi's que la llei odiosa encara es vigent... y lo que ho serà.